

Tweet 1 Mi piace 1 Share 0

Stela GIURGEANU "Dacă nu ești liber în meseria asta, nu ești jurnalist" - interviu cu Laurențiu DIACONU-COLINTINEANU

„Presa este vîndută“. ..încrederea românilor „jurnaliștii aleargă numai după senzațional“

aceasta este, per ansamblu, imaginea presei din România. În cazul net de clișee cu care ne-am obișnuit pînă la saturație, există însă și presă de calitate, și jurnaliști de excepție. Despre meseria de jurnalist am vorbit, așadar, cu unul dintre cei mai tineri și profesioniști jurnaliști din peisajul media românesc, Laurențiu Diaconu-Colintineanu, jurnalist la RFI România.

Sînteți specializat în reportaj multimedia, specializare obținută în cadrul unei burse în SUA; sînteți, de asemenea, alumnus al programului International Visitor's Leadership, susținut de US Department of State. Ați lucrat la Deutsche Welle, în Germania, iar în prezent profesiați ca jurnalist la RFI, România. Aveți un CV impresionant, pe care l-am prezentat foarte pe scurt, doar ca să vă întreb: cît de profesionalizat este, la ora actuală, statutul jurnalistului în România?

Dacă doriți un răspuns generalizat, aș putea spune că, în prezent, în România, jurnalist poate fi oricine care are o legitimație pe care scrie „presă“. Problema este că la noi legitimația pe care scrie „presă“ nu este emisă neapărat de către o autoritate care să poată să certifice acest lucru. Iar cînd spun „autoritate“ nu mă refer neapărat la o instituție care să aparțină de stat, ea poate însemna, de pildă, un sindicat al jurnaliștilor, cum se întîmplă în Germania. Din păcate, noi nu avem acest fel. La noi, oricine poate să-și facă orice fel de fițiură pe care scrie „presă“ și mijloc de control. Așa ajung toți neaveniții, dintr-o formă sau alta, să pozeze drept jurnaliști și să fie, de altfel, și crezuți, atît de către cei cu care interacționează direct, cît și indirect, prin diferite produse.

Dacă revenim însă la semnificația termenului de jurnalist, adică cel care își asumă o misiune de informare corectă, care încearcă să își facă meseria corect, care poate sta în fața publicului onest și fără senzația că îi atîrnă o tinichea de coadă, atunci nu putem vorbi despre o majoritate - în România nu există foarte mulți care chiar au înțeles despre ce este vorba în această meserie.

În România se discută încă foarte aprins despre libertatea presei...

În primul rînd, chestiunea cu libertatea presei este o contradicție în termeni. Dacă nu ești liber în meseria asta, nu ești jurnalist.

Să ne înțelegem: presa nu este niciodată independentă de bani. Problema se pune însă atunci cînd cel care dă bani folosește presa în interes personal. În momentul în care România va intra și ea în era în care patronatul de presă își va asuma principiile care stau la baza jurnalismului autentic, atunci vom putea spune că avem un business de presă onest - căci presa este pînă la urmă o afacere, care trebuie să vîndă, să facă bani, să facă audiență, să aducă publicitate - toate acestea făcînd chiar pe bani foarte buni. Dar business-ul nu poate, nu are voie să elimine aspectele de etică jurnalistică. Bani nu țin loc de principii.

Există în mass-media din România principii?

Bineînțeles. Și există și oameni (destul de mulți) care le și aplică. Vorbim despre jurnaliști care sînt cu adevărat jurnaliști, în ciuda unor constrîngeri, oameni care lucrează și în televiziuni mai puțin oneste, în radio, în presa scrisă sau online, ori în presa mainstream. Problema este tot una financiară, căci cei care se mențin, ca instituție, onești, la noi supraviețuiesc la limită, pentru că începînd cu anul 2009, banii rulați în presă nu mai sînt aceiași, iar multe instituții au făcut compromisuri - deși înăuntrul acestor instituții există oameni onești, care sînt cu adevărat profesioniști. Însă, cînd instituțional nu se mai aplică aceste principii, se ajunge la situații care duc la derapajele pe care le vedem zi de zi.

Derapajul major din presa românească, dincolo de ce iese pe post - iar aici trebuie să spun că eu am încredere într-o parte a publicului care discerne corect anumite lucruri și le sancționează prin propria gîndire sau telecomandă - este efectul de patronat. Patronatul care se identifică cu politicul, cu afacerea afiliată politicului, și care ajunge să dicteze conform intereselor grupului respectiv de persoane. Cînd se întîmplă asemenea lucruri, nu mai putem vorbi de presă - în aceste condiții nu mai cît de mult afectează politica de patronat libertatea presei în România?

Enorm. Dar asta este problema noastră, a țării. Bineînțeles, se propagă prin jurnaliștii care acceptă să lucreze în acel spațiu în care nu conștientizează că nu se pot desfășura așa cum și-ar dori. În momentul în care sursa care informează este viciată, trebuie să te gîndești că țara în care trăiești are mari probleme. Există oameni extrem de bogați în Europa occidentală, vorbim despre patroni ai marilor trusturi de presă, care nici nu s-ar gîndi să-și permită să intervină în politica editorială. Iar acest lucru este de la sine înțeles, căci ei știu că dacă ar avea vreo tentativă să se amestece în politica editorială, a doua zi ar apărea demascați în paginile ziarului personal.

Credeți că în România dependența economică a ajuns să dicteze conduita jurnalistului?

Depinde de fiecare. Unora, da. Unii ajung să facă compromisuri pentru că se gîndesc la familie, la creditele pe care au apucat să și le facă, iar în condițiile în care piața muncii este destul de restrînsă pentru un jurnalist, să fii amenințat că rămîi fără job este un stimulente puternic în a accepta compromisurile. Nu vreau să îi judec nici o clipă pe cei care, în fond, pun familia pe primul plan. Nici nu îmi pot imagina prin ce trec acești oameni.

Din nou, vorbim pe segmente. Demografic, probabil, ponderea celor care posedă acel concept, care la noi nici nu există - este vorba despre media literacy, educație mediatică - este un procent mai mic decît ar trebui să fie. Dar este o vină pe care și noi, ca jurnaliști, trebuie să ne-o asumăm, căci în perioada în care presa mergea bine, ca breaslă și ca industrie, nu ne-am asumat în mod colectiv rolul de „educare prin calitate“. Manifestările istorice care au antrenat mase s-au numit revoluții. Tot restul de schimbări în bine, pașnice, în esență, au fost făcute de către minorități urmate de majorități. Dacă e să ne referim la jurnaliști ca la o asemenea minoritate, în perioada în care se putea realiza această transformare, atunci trebuie să spunem că nu și-au asumat misiunea de educare a publicului. Greșit este că nici azi acest rol nu mai este asumat în totalitate.

Se spune că, în ciuda faptului că „este vîndută“, presa este „prea liberă“, în sensul că este prea slobodă la gură - pervertindu-se astfel conceptul libertății de expresie.

Una este limbajul în sine, alegerea cuvintelor, ștampila de „pamflet“, ca să poți înjura cum te taie capul - lucru care mie mi se pare o nesimțire -, și alta este libertatea de expresie. Libertatea de expresie nu înseamnă că poți fi măgar. Libertatea de expresie înseamnă că ai libertatea de gîndire și posibilitatea de a-ți exprima gîndurile. De ce să îți juri oamenii în numele libertății de exprimare? Iar aici ca în anumite personaje publice a căror libertate de expresie este cîntăcită de exprimare. Or, dacă o fac, trebuie să îmi asum și posibilitatea ca acel personaj să mă dea în judecată și chiar să cîștige, dacă eu nu pot dovedi ce am spus. Dar, dacă am informații verificabile, și spun că acel personaj este corupt pentru că a făcut anumite lucruri, pe care eu le pot dovedi, atunci asta nu este calomnie. Dar trebuie să facem o diferență. Ce scoate un jurnalist pe gură în numele libertății presei trebuie să fie și dovedit.

Vorbim despre acuze și dovezi, despre jurnalismul de investigații... Se întîmplă de multe ori ca în presă să se semnaleze un lucru grav, însă subiectul nu „ține“ prima pagină decît foarte puțin. Credeți că avem o presă inconsecventă?

Uneori da. Găsim un subiect, îl afixăm pe termen scurt, dar pe termen lung, uităm de el. În genere, în presa din România nu se urmărește subiectul pînă la capăt, în sensul provocării unei schimbări. Presa poate, și, într-o țară ca România, cred că trebuie să avem mai mult consecvență în urmărirea unui subiect. Nu ajunge doar să publice să sun a doua zi de la publicarea respectivei anchete și să-i întreb pe cei de la conducerea spitalului: ați schimbat ceva? Dacă primesc răspuns negativ sau mi se închide telefonul în nas, trebuie să pun mîna și mai scriu un articol despre acest subiect. E vital să scrii, să vorbești, să aduci în atenția publicului o problemă, pînă la cînd nu ai public care vine.

Nu numai atît. Publicul nu este obișnuit să ducă pînă la capăt un raționament. Pentru că nu este ajutat să facă acest lucru. Cineva care lucrează într-o bancă, de exemplu, nu are timp să stea să se intereseze despre situația sănătății în România. El are alt job. Nu are timp să stea să caute, să sune el însuși să întrebe ce s-a mai întîmplat cu paturile din spitalul X. Nu e jobul lui, este jobul meu, de jurnalist care a descoperit acest lucru și vrea să atragă atenția în ideea de a modifica o schimbare în bine. Din păcate, în general, în presa din România nu se întîmplă acest lucru. Și mai este o hibă: subiectele grave sînt tratate superficial. Există presiunea de a produce repede, mult, redacțiile au personal puțin, care trebuie să producă, și atunci se ajunge la încropirea la repezeală a unui subiect. S-a pierdut noțiunea de investigație cronofagă în jurnalism. Nimeni nu te aude cînd spui că vrei să lucrezi două săptămîni doar pentru un subiect. S-a pierdut și noțiunea de lucru în echipă. Două săptămîni doar de la un singur jurnalist să facă de toate. Să filmeze, să vorbească la TV, să scrie, să fotografieze, să monteze etc. Poate va reuși să facă acest lucru, dar un jurnalist specializat în presa scrisă nu va fi niciodată la fel de bun „pe sticlă“ ca un reporter TV. Și viceversa. S-a pierdut noțiunea că a investi resurse într-o echipă va face ca profitul să crească, pentru că și produsul rezultat va fi mai bun.

Aveți experiență internațională în ceea ce privește presa. România, Statele Unite, activat:

La început, cînd lucram la Societatea Română de Radiodifuziune, am avut un conflict în care descoperisem un subiect, un scandal foarte mare, care a fost îngropat. Era vorba despre o excursie pentru jurnaliști, prin care o companie de mașini voia să își promoveze un nou model de mașină. În timpul excursiei s-a produs un accident despre care nu s-a auzit nimic, căci nici unul dintre jurnaliștii aflați acolo nu a scris. Motivul: erau acolo invitați pe banii companiei. Între timp, afacerea este publică, dar la acel moment am avut scandaluri foarte mari, nu am putut face public acel fapt. Atunci am vrut să scriu schimbarea jobul, dar nu am făcut. Am ales să plec în Germania, unde am lucrat patru ani la Deutsche Welle. Este singurul incident în care libertatea de jurnalist mi-a fost încălcată. Bineînțeles, de-a lungul vremii, au existat telefoane de amenințări, telefoane de intimidare, am avut și o spargere dubioasă a casei - spun dubioasă pentru că, deși toată casa era răvășită, nimic nu lipsea.

Pe scurt, credeți că presa din România informează sau stă mai mult la taclale?

În mare parte, stă la taclale. E simplu și e ieftin să faci un talk-show. E facil să chemi pe cineva să-și dea cu părerea. Majoritatea păreriștilor vin gratis. Faci o bălăcăreală de scandal între unii și alții, nu ai nici un conținut informațional și ieși ieftin. Uită-te la canalele străine de știri. Chiar și pe Russia Today, care e canal de propagandă, sau

Uitați-vă pe CNN sau pe BBC, ai reportaje despre toate, ai informații din toate domeniile. Ai yachting, ai golf, ai emisiuni de frumusețe, ai tot ce vrei... Oamenii aceia creează conținut informațional și nu stau toată ziua în breaking news. „Victor Ponta va face declarații la ora 19.“ Este acesta un breaking news? Avem atîtea alerte de știri, încît nu mai facem diferența între o știre cu adevărat importantă și un anunț. În ciuda faptului că diferul de știri este breaking news. Iar prioritizările se iau una după alta. Dacă una este în breaking news, intră și cealaltă în breaking news. Dar cum poate fi un eveniment anunțat breaking news?

a consemnat Stela GIURGEANU

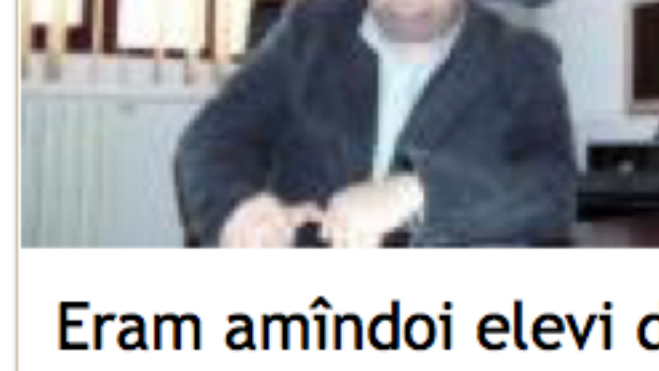
Acest articol face parte din Proiectul „Safety Net for European Journalists“ (<http://www.balkanicaucasos.org/>) și a fost realizat cu ajutorul Uniunii Europene. Conținutul acestui articol intră sub responsabilitatea Osservatorio Balcani e Caucaso și Dilema veche, și nu trebuie considerat că ar reflecta în vreun fel opinia Uniunii Europene.

Like 19

INREGISTRATI-VA PE... A RECOMANDA
TIPARITI ARTICOLUL
COMENTARI
TRIMITETI PRIN E-MAIL UNUI PRIETEN
RECOMANDATI
ABONATI-VA PRIN RSS

PUBLICITATE

0 noapte dintre ani

Eram amîndoi elevi de liceu (în clasa a zecea mai precis), iar o petrecere cu medicini (de ani terminali, cum se spusese) însemna materializarea unui „auriu“, vorba (intraductibilă) a fetei de la A.S.I.A., de acum vreo cincisprezece ani

cititi

Cu ochii-n 3,14

„luțea automobile nu va fi mai mare decîtrapolul cailor. Conducătorii vor fi da să încetineze mersul, chiar să oprească automobilul, la semnalele agenților polițienești. Aceștia s'ținuți a semnala conducătorilor excese de fum.“ - Anuar ACRR 1912. (R. M.)

băieți alese de părinți cam snobi se numără Nichifor, Adelin, Loran Timotei și Anatolie. Le reamintesc pe această cale să aibă în vedere numele Glad și Memumrut. Oare cum putea să-l alinți pe puștiul Memumrut? Menu? Sau Numo? (A.

cititi